

**Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus
Neveléstudományi Intézet
Óvodapedagógia-levelező alapképzési szak**

Kubánda Réka

**TÖBBNYELVŰ GYEREKEK INTEGRÁCIÓJA AZ
ÓVODAI NEVELÉSBE**

**Többnyelvű- és/vagy nem magyar első nyelvű gyerekek
integrációja a magyar óvodai nevelésbe Zalaegerszegen**

Belső konzulens: Csizmadia Gábor, egyetemi adjunktus
Belső konzulens intézete/tanszéke: Neveléstudományi Intézet, Anyanyelvi és
Gyermek kultúra Tanszék

**Kaposvár
2024**

Tartalmi kivonat

Kutatásom során az érdekelt, hogy hogyan lehet a nem magyar- vagy kétnyelvű gyerekeket az óvodai nevelésbe integrálni azzal együtt, hogy saját identitásuk is erősödjön, és az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában hangsúlyozott magyar nemzeti irányultságú szemléletnek is meg tudjunk felelni. Bár az alapprogram kiemeli a *nemzetiségi*¹ gyerekek önazonosság-megőrzésének biztosítását, ehhez szempontokat nem ad, és nem tér ki a *nem nemzetiségi*² gyerekek nevelésére sem. Nem nehéz megérteni, hogy az identitás megőrzése a nem nemzetiségi gyerekek esetében is fontos.

A témaválasztást személyes viszony is indokolja, mert a szakdolgozat írójának családja is kétnyelvű, magyar-angol család, ahol a gyerekek kétnyelvűek, így az ezzel kapcsolatos kérdésekkel naponta szembesülünk. Mivel Zalaegerszegen élek, azok az itt élő többnyelvű gyerekek szolgáltatják a kutatás elemzési egységét, akik a zalaegerszegi óvodák valamelyikébe járnak és egynél több nyelvet használnak a mindennapi életük során, valamint legalább egyik- vagy egyik szülőjük sem magyar elsőnyelvű. Az interjúk elkészítése előtt felkerestem a zalaegerszegi óvodákat, és a 4 székhelyóvoda 13 tagintézményében összesen 8 óvadás, többnyelvű gyereket találtam, akik családjainak egy részével már régebről kapcsolatban állok, egy részüket pedig kutatásomat végezve ismertem meg.

A saját családommal együtt összesen ezt a nyolc családot jelöltem meg a nem reprezentatív mintavétel alapjául, és a családok többnyelvű háttérét vizsgáló esettanulmány adja a kvalitatív jellegű kutatásom gerincét. A probléma feltérképezéséhez és a megoldással kapcsolatos gondolkodás részeként ezen többnyelvű családoknál végeztem terepkutatást. Módszereim a megfigyelés, és a kötetlen beszélgetéseket tartalmazó mélyinterjúk készítése, amelyekkel a többnyelvű gyermekek óvodai nevelésbe történő integrációjának néhány jellemvonására szeretnék rávilágítani az integráció elősegítése érdekében.

A többnyelvű gyermekeknek az egynyelvű társaikhoz képest mindenik nyelvre arányosan az kevesebb idejük van. Mégis a többnyelvű gyerekek legtöbbször, amit a meglévő longitudinális kutatások³ bizonyítanak, kamaszkorára, megfelelő mennyiségű és minőségű inger, nyelvi input hatására egynyelvű társaikhoz hasonló szinten képes elsajátítani a

¹ A Magyarországon élő nemzetiségi kisebbségekhez tartozó gyerekek: bolgár, cigány, görög, horvát, német, őrmény, ruszin, szerb, szlovák, szlovén, ukrán, összesen 13 csoport, a Magyarországon legalább egy évszázada honos népcsoportok

² Azok a Magyarországon élő, de nem magyar családi háttérű gyerekek, akik nem tartoznak a Magyarországon elismert nemzetiségi csoportok közé. Pl: angol, holland gyerekek

³ Navracsics Judit (1999)

környezetében használt nyelveket. A dolgozatban szereplő mindenik gyerek az anyával töltött a legtöbb időt közösségebe lépése előtt, így mindenik kisgyerek az óvodába lépéskor az anya által legtöbbet használt nyelvet sajátította el a legjobban, az édesanya nyelve és kommunikációja volt a legfontosabb tényező a nyelvi fejlődésében.

A megfelelő minőségű beszédkörnyezet mellett nagy szerepe van a világos, beszédhelyzetek vagy nyelvek szerint megkülönböztetett nyelvhasználati módoknak, ami minden esetben a család egyedi nyelvi profiljához kellene alkalmazkodjon: a gyerekeknek jól elkülöníthető, világos struktúrára van szüksége.

Azoknál a gyerekeknél akik óvodába lépéskor nem beszéltek a magyar nyelvet, a magyar nyelv elsajátításában pozitív szerepet játszottak: a szülők optimista, pozitív viszonya a számukra új nyelv elsajátításához, és az óvodapedagógus felkészültsége, képzettsége, pozitív, megkülönböztető figyelme. A fejlődést meghatározó, életkori sajátosságokhoz illeszkedő tanulási környezet és az elfogadó, szeretetteljes légkör hatványozottan érvényes a többnyelvű gyerekek fejlődésére. Ami különböző: minden egyes többnyelvű gyerek különböző előtörténettel rendelkezik, és nyelvi sajátosságaik egyedi kombinációját ismerve járulhatunk hozzá óvodapedagógusként az integrációjuk elősegítéséhez.

A többnyelvűség támogatása során a kétnyelvű oktatási programok tapasztalatait felhasználva a pedagógus olyan befogadó, interkulturális miliőt tud teremteni, amely az egynyelvű gyerekek szemléletére és fejlődésére is jó hatással van.

A zalaegerszegi többnyelvű óvodásokról gyűjtött adatok által beigazolódott a dolgozat elején megfogalmazott hipotézis, miszerint az óvodapedagógusok felkészületlenek a többnyelvű gyerekek óvodai integrációját illetően. A többnyelvű gyerekek integrációja a magyar óvodai nevelésbe, nem mond ellent az alapprogramban megfogalmazott magyar nemzeti irányultságnak, ellenkezőleg, az eltérő kulturális háttérrel rendelkező többnyelvű gyerekeket úgy tudjuk sikeresen integrálni, ha teret és lehetőséget adunk ahhoz, hogy másságukat megélhessék, hogy a magyar nemzethez, országhoz tartozás ne kényszer, hanem örömforrás legyen a számukra.